

(20) به‌شی کرین و فروشتن

(1) فروشتنی خوراک به خوراک، ده‌بی وه‌کویه‌ک بی

868. عَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ: أَنَّهُ أَرْسَلَ غُلَامَهُ بِصَاعٍ قَمْحٍ فَقَالَ: بَعُهُ ثُمَّ اشْتَرِهِ بِهِ شَعِيرًا. فَذَهَبَ الْغُلَامُ فَأَخَذَ صَاعًا وَزِيَادَةً بَعْضِ صَاعٍ، فَلَمَّا جَاءَ مَعْمَرًا أَحْبَبَهُ بِذَلِكَ، فَقَالَ لَهُ مَعْمَرٌ: لِمَ فَعَلْتَ ذَلِكَ؟ انْطَلِقْ فَرُدَّهُ، وَلَا تَأْخُذَنَّ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ، فَإِنِّي كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ (ع) يَقُولُ: ((الطَّعَامُ بِالطَّعَامِ مِثْلًا بِمِثْلٍ)). قَالَ: وَكَانَ طَعَامًا يَوْمَئِذٍ الشَّعِيرَ. قِيلَ لَهُ: فَإِنَّهُ لَيْسَ بِمِثْلِهِ. قَالَ: إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُضَارَعَ. (معمر) ی کوری (عبدالله) ده‌لی: جاریکیان مه‌نی گه‌نمی به‌غولامه‌که‌یدا نارد و پی‌ی وت: بی‌فروشه و به‌نرخه‌که‌ی جو بکره، غولامه‌که‌ی چوو دای به‌مه‌نی‌ک و هه‌ندی‌کیش زیاتری جو، که گه‌رایه‌وه هه‌والی دا به (معمر)، (معمر) پی‌ی وت: بوچی وات کرد؟ برؤ بی‌گی‌پره‌وه، وه‌کویه‌ک نه‌بی وه‌ری نه‌گریت، چونکه گویم لی‌بوو پی‌غه‌مبه‌ر (ع) ده‌یفه‌رموو: ((خوراک به خوراک، ده‌بی وه‌کویه‌ک بی‌ت)) خوراک‌ی نه‌و کاته‌شمان ته‌نها جو بوو، پی‌ی وترا: خو‌نه‌و دووانه وه‌کویه‌ک نین، وتی: ده‌ترسم له‌و بی‌ت.

(2) ری‌گری له فروشتنی خوراک بی‌ش وه‌گرتنی

869. عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (ت): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) قَالَ: ((مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ)). قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: وَأَحْسِبُ كُلَّ شَيْءٍ مِثْلَهُ. [بخاری/ البيوع/ 2029]

(ابن عباس) (ت) ده‌لی: پی‌غه‌مبه‌ر (ع) فه‌رموویه‌تی: ((هه‌رکه‌سی‌ک خوراک‌یکی کری تا وه‌ری نه‌گریت نه‌یفروشه‌ته‌وه)) (ابن عباس) (ت) ده‌لی: پی‌م وایه هه‌موو مامه‌له‌یه‌ک ده‌بی به‌م شی‌وه‌یه بی‌ت.

870. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (ت): أَنَّهُ قَالَ لِمَرْوَانَ: أَحَلَّلْتَ بَيْعَ الرِّبَا؟ فَقَالَ مَرْوَانُ: مَا فَعَلْتُ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: أَحَلَّلْتَ بَيْعَ الصَّكَّاءِ، وَقَدْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (ع) عَنْ بَيْعِ الطَّعَامِ حَتَّى يَسْتَوْفَى؟ قَالَ: فَحَطَبَ مَرْوَانُ النَّاسَ فَنَهَى عَنْ بَيْعِهَا. قَالَ سُلَيْمَانُ: فَنَظَرْتُ إِلَى حَرَسٍ يَأْخُذُونَهَا مِنْ أَيْدِي النَّاسِ.

(أبو هريره) (ت) وتی به (مروان): نه‌ری ده‌لی‌ی سووت هه‌لال کردووه؟ (مروان) وتی: شتی وه‌هام نه‌کردووه. (أبو هريره) وتی: تو کرین و فروشتنی

چه کی پارهت حه لال کردوه، له کاتی کدا پیغه مبهری خوا (ع) ریگری کردوه له فروشتنی خوراک تا وهرنه گریت، دواى ئه وه (مروان) وتاری دا بو خه لك و ریگری کرد له فروشتنی چهك. (سلیمان) دهلی: چاوم لیبوو چه ن پاسه وانیک خه ریکی وهرگرتنه وهی ئه و چه کانه بوون له دهستی خه لك.

(3) گواستنه وهی خوراک ئه گه ر به گوتره فروشرا

871- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) قَالَ: ((مَنْ اشْتَرَى طَعَامًا فَلَا يَبِيعُهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ)). قَالَ: وَكُنَّا نَشْتَرِي الطَّعَامَ مِنَ الرُّكْبَانِ جَزَافًا، فَهَنَانَا رَسُولُ اللَّهِ (ع) أَنْ نَبِيعَهُ حَتَّى نُنْقِلَهُ مِنْ مَكَانِهِ. [بخاري/ البيوع/ 2017]

(ابن عمر) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (ع) فهرمووی: ((هه رکه سی خوراک بگریت با نه یفروشیته وه هه تا کو وه ری ده گریت)) (راوی) دهلی: ئیمه خوراکمان ده کپی له کاروانچییه کان به گوتره، پیغه مبهر (ع) ریگری کردین که بیفروشینه وه تا نه یگوپزینه وه له شوینه که ی خوئی.

4- فروشتنی خوراک پپوانه کراو به گوتره

872- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t) قَالَ: نَهَى نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (ع) عَنِ الْمَزَابِنَةِ : أَنْ يَبِيعَ تَمْرٌ حَائِطُهُ إِنْ كَانَتْ نَخْلًا بِتَمْرٍ كَيْلًا، وَإِنْ كَانَ كَرْمًا أَنْ يُبِيعَهُ بِزَيْبٍ كَيْلًا ، وَإِنْ كَانَ زُرْعًا أَنْ يُبِيعَهُ بِكَيْلٍ طَعَامٍ ، نَهَى عَنْ ذَلِكَ كُلِّهِ. [بخاري/ البيوع/ 2063]

(ابن عمر) (t) دهلی: پیغه مبهر (ع) کرین و فروشتنی (مزابنه) ی قه دهغه کردوه [بو نمونه] ئه گه ر به روپومی باخه که ی خورما بوو، بیفروشیته به خورمای وشکی پپوراو، ئه گه ر باخه که تری بوو بیفروشیته به میوژ به پپوراوی یان کشتوکال بوو بیفروشیته به خوراک به پپوانه. پیغه مبهر (ع) ریگری له هه موو ئه مانه کردوه ﴿مزابنه: کرینی به روپووم پییش ئه وه ی پی بگات به داره که وه﴾.

(5) فروشتنی خورما به خورما وه کویه ک

873- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ (y): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) بَعَثَ أَخَا بَنِي عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ فَاِسْتَعْمَلَهُ عَلَى خَيْبَرَ، فَقَدِمَ بِتَمْرٍ جَنِيْبٍ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((أَكُلْ تَمْرَ خَيْبَرَ هَكَذَا)). قَالَ: لَأِ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا لَنَشْتَرِي الصَّاعَ بِالصَّاعَيْنِ مِنَ الْجَمْعِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((لَا تَفْعَلُوا، وَلَكِنْ مِثْلًا بِمِثْلِ، أَوْ يَبِيعُوا هَذَا وَاشْتَرُوا بِتَمْنِهِ مِنْ هَذَا، وَكَذَلِكَ الْمِيزَانُ)). [بخاري/ البيوع/ 2089]

(أبو هريره) و (أبو سعيد) (t) ده لئین: پیغه مبهەر (e) براكه ی (بنی عدی الانصاری) نار دو کردیه میری خه یبهر، به خورمایه کی باشه وه هاته وه، پیغه مبهری خوا (e) پیی فهرموو: ((ئهری هه موو خورمای خه یبهر به م شیوهیه جوانه؟ وتی: نه خیر، ئهی پیغه مبهری خوا، ئیمه یهک مهن له م خورمایه به دوو مهنی خراب ده کرین، پیغه مبهەر (e) فهرمووی: ((شتی وه ها مه کهن، خورما به خورما له جووری خوئی بگورنه وه یان نه مه یان بفروشتن و به نرخه کهی له و جووره ی تریان بگورنه وه، کیشانه ش ههر به و شیوهیه ده بیئت)).

(6) فروشتنی خه رمانیک له خورما

874- عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (t) قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (e) عَنِ بَيْعِ الصُّبْرَةِ مِنَ التَّمْرِ - لَا يُعْلَمُ مَكِيلَتُهَا - بِالْكَيْلِ الْمُسَمَّى مِنَ التَّمْرِ.
(جابر ی کوپی عبدالله) (t) ده لی: پیغه مبهری خوا (e) پیگری کردوه له فروشتنی خه رمانه خورمایه ک - که نه زانری پیوانه کهی چه نده - به خورمایه کی پیوانه کراو.

(7) به روبوم نافرورشیت هه تا پیده گات

875- عَنْ جَابِرِ (t) قَالَ: نَهَى - أَوْ نَهَاْنَا - رَسُولُ اللَّهِ (e) عَنِ بَيْعِ التَّمْرِ حَتَّى يَطِيبَ. [بخاری / الزكاة / 1416]
(جابر) (t) ده لی: پیغه مبهری خوا (e) پیگری کردوه - یان پیگری لی کردوین - له فروشتنی به روبوم تا ته واو پی نه گات.

876- عَنْ أَبِي الْبَحْتَرِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ بَيْعِ النَّحْلِ؟ فَقَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (e) عَنِ بَيْعِ النَّحْلِ حَتَّى يَأْكُلَ مِنْهُ، أَوْ يُؤْكَلَ، وَحَتَّى يُوزَنَ. قَالَ: فَقُلْتُ: مَا يُوزَنُ؟ فَقَالَ رَجُلٌ عِنْدَهُ: حَتَّى يُحْزَرَ. [بخاری / السلم / 2130]
(أبو البحتري) ده لی: له باره ی فروشتنی خورماوه پرسیارم له (أبن عباس) کرد وتی: پیغه مبهری خوا (e) فروشتنی خورمای قه ده غه کرد هه تا نه و کاته ی پی ده گات، لیی ده خوات، یان لیی ده خوریت و کیشانه ده کریت، وتم: چی کیشانه بکریت؟! پیاویک که له لای بوو وتی: واته هه تا نه خه ملینریت.

(8) ریگری له فروشتنی به روبوم هه تا تهواو پی دهگات

877- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (y): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) نَهَى عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَرْهُوْا، وَعَنْ السُّنْبُلِ حَتَّى يَبْيِضَ وَيَأْمَنَ الْعَاهَةَ، نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ. [بخاری/ السلم/ 2131]

(ابن عباس) (t) دهلی: پیغه مبهه (e) ریگهی نه داوه خورما بفروشریت هه تا کو سوورباو یان زهردباو نه بییت، ههروهه ها فروشتنی گوله گه نم تا سپی ده بیته وه و له دهرد پرگاری ده بی، ریگری کردوه له فروشیار و کپیار.

(9) سه وداگه ری (مزابنه)

878- عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ: أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ وَسَهْلَ بْنَ أَبِي حَثْمَةَ حَدَّثَاهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) نَهَى عَنِ الْمُرَابَنَةِ: التَّمْرِ بِالتَّمْرِ، إِلَّا أَصْحَابَ الْعَرَايَا فَإِنَّهُ قَدْ أَدِنَ لَهُمْ. [بخاری/ البيوع/ 2079]

(بشیر کوری یسار) که خزمه تگوزاری (بني حارثة) یه دهلی: (رافع) کوری (خدیح) و (سهل) ی کوری (أبو حثمة) پییان وتوه: پیغه مبهه ری خوا (e) ریگری کردوه له کرین و فروشتنی جو ری (مزابنه) واته به رووبوم به خورمای وشک، مه گهر نه وانهی مامه لهی (عرایا) ده کن، بو نه وانه مؤله تی داوه. [عرایا: نه و مامه له یه یه که له سنووری (5) (وسق) دا ده کپیت واته (700 کغم) نه مه یش له بهر دابینکردنی پیویستی خواردنی مال و مندال بو ماوه ی سالیک].

(10) فروشتنی به روبوم به خورما به پیی کیشانه ی خو ی

879- عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) رَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ، يَأْخُذُهَا أَهْلُ الْبَيْتِ بِخَرْصِهَا تَمْرًا، يَأْكُلُونَهَا رُطْبًا. [بخاری/ البيوع/ 2072]

(زیدی کوری ثابت) (t) دهلی: پیغه مبهه (e) مؤله تی داوه مامه لهی (العریة)، نه ویش نه وه یه خیزانیک خورمای ته پر وه رده گرن و ده یخه ملینن به خورمای وشک، بو نه وه ی به ته ری بیخون.

(11) ده راره ی نه ندازه ی دروستی مامه له له جو ری (العرایا)

880- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا، بِخَرْصِهَا فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ، أَوْ: فِي خَمْسَةِ يَشْكُ دَاوُدُ: قَالَ خَمْسَةٌ أَوْ دُونَ خَمْسَةٍ. [بخاری/ البيوع/ 2078]

(أبو هريره) ده‌لی: پیغمبهر (ع) مؤله‌تی دا له مامه‌له‌ی (عرايا)، له‌وه‌ی که‌وا له پینج وسق (واته 700 کغم) زیاتر نه‌بیٔ.

(12) دهرده‌به‌روبووم دا

881- عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((لَوْ بَعْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَمْرًا فَأَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ، فَلَا يَحِلُّ لَكَ أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُ شَيْئًا. بِمِ تَأْخُذُ مَالَ أَخِيكَ بِغَيْرِ حَقِّ)).

(جابری کوری عبدالله) (t) ده‌لی: پیغمبهر (ع) فه‌رموویه‌تی: ((ئه‌گه‌ر به‌روبوومیکت فروشت به‌براکه‌ت [پیش‌ئوه‌ی بچنریتته‌وه‌] دهردیکی تووش بیٔت، بؤ ره‌وا نییه‌ هیچی لی‌وه‌ریگریٔ. به‌چ‌حه‌قیک مالی براکه‌ت به‌ناحه‌ق وه‌رده‌گریٔ؟

(13) خاوه‌ن قه‌رز نه‌وه‌ی هه‌یه‌ ده‌بیات

882- عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ (t) قَالَ: أُصِيبَ رَجُلٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ (ع) فِي ثَمَارِ ابْتِاعِهَا، فَكَثُرَ دَيْنُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((تَصَدَّقُوا عَلَيْهِ)). فَتَصَدَّقَ النَّاسُ عَلَيْهِ فَلَمْ يَبْلُغْ ذَلِكَ وَفَاءَ دَيْنِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع) لِعُرْمَانِهِ: ((خُذُوا مَا وَجَدْتُمْ، وَكَيْسَ لَكُمْ إِلَّا ذَلِكَ)).

(أبو سعيد الخدري) (t) ده‌لی: کابرایه‌ک به‌روبوومیکی کریبوو، دهردی تیکه‌وت و بوو به‌ژیر قه‌رزیک زوره‌وه، پیغمبهر (ع) فه‌رمووی: ((خیری پی‌بکه‌ن)) خه‌لکی خیریان پی‌کرد، به‌لام نه‌گه‌یشه‌ت ناستی بژاردنی قه‌زه‌که‌ی، پیغمبهری خوا (ع) فه‌رمووی به‌خاوه‌ن قه‌زه‌کان: ((ئه‌وه‌ی هه‌یه‌ وه‌ری بگرن، جگه‌ له‌وه‌ مافی شتیکی ترتان نییه‌)).

(14) نه‌وه‌که‌سه‌ی باخه‌ خورمای به‌ردار بفروشیٔ

883- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ (t) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ع) يَقُولُ: ((مَنْ ابْتِاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤْبِرَ فْتَمَرْتُهَا لِلذِّي بَاعَهَا، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ. وَمَنْ ابْتِاعَ عَبْدًا فَمَالُهُ لِلذِّي بَاعَهُ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ)). [بخاری/ البيوع/ 2090]

(عبدالله ی کوری عمر) (t) ده‌لی: گویم لیبوو پیغمبهری خوا (ع) ده‌یفه‌رموو: ((ئه‌وه‌که‌سه‌ی باخه‌ خورمایه‌ک بکریٔت دوای پیوه‌ن کردنی، ئه‌وه‌ به‌روبوومه‌که‌ی بو‌ئه‌وه‌که‌سه‌یه‌ که‌ فروشتویه‌تی، مه‌گه‌ر کریار به‌مه‌رجی

گرتبیت.. هرکه سیکیش بهندهیهک بکری مالکهی بؤئهو کهسهیه که فروشتویهتی، مهگر کریار بهمهرجی گرتبیت)).

(15) مامهلهی [مخابرة] و [محاقله]

884- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَنَيْسَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الْمَكِّيُّ، وَهُوَ جَالِسٌ عِنْدَ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (y): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ع) نَهَى عَنِ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمَزَابِنَةِ وَالْمُخَابَرَةِ، وَأَنْ تُشْتَرَى النَّخْلُ حَتَّى تُشَقَّهَ، وَالْإِشْقَاهُ: أَنْ يَحْمَرَ أَوْ يَصْفَرَ أَوْ يُؤْكَلَ مِنْهُ شَيْءٌ، وَالْمُحَاقَلَةُ: أَنْ يُبَاعَ الْحَقْلُ بِكَيْلٍ مِنَ الطَّعَامِ مَعْلُومٍ، وَالْمَزَابِنَةُ: أَنْ يُبَاعَ النَّخْلُ بِأَوْسَاقٍ مِنَ الثَّمَرِ، وَالْمُخَابَرَةُ: الثَّلْثُ وَالرُّبْعُ وَأَشْبَاهُ ذَلِكَ. قَالَ زَيْدٌ: قُلْتُ لِعَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ: أَسَمِعْتَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَذْكُرُ هَذَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ع) قَالَ: نَعَمْ. [بخاری/ المسافاة (الشرب)/ 2252]

(زیدی کوری ابی انیسسه) دهلی: (أبو ولید المکی) له کاتیکیدا که له لای (عطاء) ی کوری (أبو رباح) دانیشتبوو له (جابری کوری عبدالله) وه (t) بوی کیپراینه وه: پیغه مبهری (ع) کرین و فروشتنی [محاقله] و [مزابنة] و [مخابرة] ی قه دهغه کرد. ههروه ها ریگهی نه داوه خورما بکریت ههتا سوورباو یان زهر دباو ده بیت، یان لیی ده خوریت.

[محاقله]: کیلگه فروشتنه به خوراکیکی دیاری کراو [مزابنة] فروشتنی دارخورمایه به چهند ویسقیک له خورمای وشک. [مخابرة] بریتییه له ریژهی سئییهک و چواریهک و شتی لهو جوړه، (زید) دهلی: به [عطاء ی کوری رباح] م وت: گویت لیبوو که (جابر) بلیت: ئەم فەرموودهیه م له پیغه مبهری خواوه (ع) وه گرتوووه؟! وتی: بهلی.

(16) مامهلهی [معاومة]

885- عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ وَسَعِيدِ بْنِ مِيْنَاءَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (y) قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (ع) عَنِ الْمُحَاقَلَةِ، وَالْمَزَابِنَةِ، وَالْمُعَاوَمَةِ، وَالْمُخَابَرَةِ - قَالَ أَحَدُهُمَا: بَيْعُ السَّنِينِ هِيَ الْمُعَاوَمَةُ - وَعَنِ الثُّنْيَا، وَرَخَّصَ فِي الْعَرَايَا.

(أبو زبیر) و (سعیدی کوری میناء) دهگیپنه وه له (جابری کوری عبدالله) وه (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (ع) کرین و فروشتنی (محاقله) و (مزابنة) و (معاومة) و (مخابرة) ی قه دهغه کرد - یه کیکیان وتی: (معاومه) مامهلهیه بؤ چهند سالیک ههروه ها مامهلهی [ثنیا] ی قه دهغه کردوه [ثنیا: ئەوهیه هندی له

فروشر او که جیباکاته وه بی ئه وهی دیاری بکات]، به لام مؤله تی داوه بو مامه لهی (عرایا) [پیشتر باس کرا].

886- عَنْ جَابِرٍ (t) قَالَ: نَهَى النَّبِيُّ (e) عَنِ بَيْعِ السَّنِينِ. وَفِي رِوَايَةِ ابْنِ أَبِي شَيْبَةَ: عَنْ بَيْعِ التَّمْرِ سَنِينَ.

(جابر) (t) دهلی: پیغه مبهه (e) ریگری کردوه له مامه له بو چه ند سالیك. له ریوایه تی (ابن ابو شیبه) دا ریگری کردوه له فروشتنی به ربووم بو چه ند سالیك.

(17) قه دهغه کردنی کرین و فروشتنی نازه لی گوان به ستراو

887- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَالَ: ((مَنْ ابْتَاعَ شَاةً مُصْرَاةً فَهُوَ فِيهَا بِالْخِيَارِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، إِنْ شَاءَ أَمْسَكَهَا، وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَرَدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنْ تَمْرٍ)).

(ابو هریره) (t) دهلی: پیغه مبهه (e) فرمووی: ((هه ره که سیك مه ریکی گوان به سراو بکریت⁽¹⁾، تاماوهی سی پوژ سه ره به سته نه گه ره ویستی هه لی ده گریت نه گه ره نه یویست ده یگریته وه و مه نی خورماشی له گه له دا ده نی ریته وه)).

(18) شتیك گوشتی حه رام بییتا فروشتنی حه راهه

888- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (t) قَالَ: بَلَغَ عُمَرُ أَنْ سَمُرَةَ (y) بَاعَ خَمْرًا، فَقَالَ: قَاتِلِ اللَّهُ سَمُرَةَ، أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَالَ: ((لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ، حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ، فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا)). [بخاری/ البيوع/ 2110]

(ابن عباس) (t) دهلی: هه وال گه یشت به (عمر) (t) که (سمرة) (t) عه ره قی فروشتوه، (عمر) (t) وتی: خوا (سمره) بکوژیت، ئه ی نازانی پیغه مبهه (e) فرمووی: ((خوا نه فره تی کردوه له جوله که، کاتی که پیویان له سه ره حه رام کرابوو، ده چوون ده یانتوانه وه و ده یان فروشت)).

(19) حه راهه کردنی فروشتنی عه ره ق

889- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ وَعَلَةَ السَّبَّائِيِّ - مِنْ أَهْلِ مِصْرَ - أَنَّهُ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ (t) عَمَّا يُعَصَّرُ مِنَ الْعِنَبِ؟ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: إِنْ رَجُلًا أَهْدَى لِرَسُولِ

⁽¹⁾ گوان به ستنی حه یوان فیلیکه ده کریت بو ئه وهی وا ده ره که وی که شیری زوره.

اللَّهِ (ع) رَأَوِيَّةَ خَمْرٍ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَهَا)). قَالَ: لَأ. فَسَارَ إِنْسَانًا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ (ع): ((بِمَ سَارَرْتَهُ)). فَقَالَ: أَمْرُهُ بِبَيْعِهَا، فَقَالَ: ((إِنَّ الَّذِي حَرَّمَ شُرْبَهَا حَرَّمَ بَيْعَهَا)). قَالَ: فَفَتَحَ الْمَرَادَةَ حَتَّى ذَهَبَ مَا فِيهَا.

(عبدالرحمن ی کوپی وعلت ی سبئی) - خه‌لکی میسر - ده‌لی: له‌باره‌ی شه‌رابی (تری) وه پرسیارم له (ابن عباس) (t) کرد؟ (ابن عباس) (t) له وه لامدا - جاریکیان کابرایه‌ک شه‌ربه‌یه‌ک عه‌ره‌قی هی‌نا بو پیغه‌مبه‌ر (ع)، پیغه‌مبه‌ری خوا (ع) پیی فه‌رموو: ((تو ده‌زانیت که‌خوای گه‌وره عه‌ره‌قی حه‌رام‌کردوه؟)) کابرا وتی: نه‌خیر نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (ع)، نینجا کابرا چپاندی به‌گوئی یه‌کی له‌ناماده‌بو‌اندا، پیغه‌مبه‌ر (ع) پیی فه‌رموو: ((چیت چپاند به‌گوئی براده‌ره‌که‌تدا؟)) کابرا وتی: پیم وت که‌بروا بیفروشتیت، پیغه‌مبه‌ر (ع) فه‌رموو: ((نه‌و زاته‌ی خواردنه‌وه‌که‌یی حه‌رام‌کردوه فروشتنی‌شی حه‌رام کردوه)). ده‌لی: شه‌ربه‌ه‌ره‌قه‌که‌ی قلب کرده‌وه، تا هه‌رچی تیا‌بوو پرزا.

(20) حه‌رام‌کردنی مرداره‌وه‌بوو و بتا و به‌راز

890. عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (t): أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ (ع) يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ: ((إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخَنْزِيرِ وَالْأَصْنَامِ)). فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ فَإِنَّهُ يُطْلَى بِهَا السُّفْنُ وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا النَّاسُ؟ فَقَالَ: ((لَا، هُوَ حَرَامٌ)). ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ع) عِنْدَ ذَلِكَ: ((قَاتِلِ اللَّهَ الْيَهُودَ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا أَجْمَلُوهُ، ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ)). [بخاری/ البيوع/ 2121]

(جابری کوپی عبدالله) (t) ده‌لی: گویم لی‌بوو پیغه‌مبه‌ری خوا (ع) سالی پرگارکردنی مه‌که‌ه، له‌ناو مه‌که‌ه‌دا فه‌رموو: ((خوداو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی مه‌ی و مرداره‌وه‌بوو به‌راز و بتیان حه‌رام‌کردوه)) وترا: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (ع) رات چی‌یه له‌باره‌ی پیوی مرداره‌وه‌بوو، دیواری که‌شتی پی سواغ ده‌دری‌ت و، پیسته‌ی پی چه‌ور ده‌کری‌ت و، خه‌لکی به‌کاری دینن بو چرا؟ فه‌رموو: ((نه‌خیر نه‌وه حه‌رامه)). پاشان له‌وئی‌دا پیغه‌مبه‌ر (ع) فه‌رموو: ((خوا جوله‌که‌کان بکوژی‌ت، له‌کاتی‌کدا خوای گه‌وره پیوی مرداره‌وه‌بووی لی حه‌رام کردبوون، نه‌وان ده‌یانتوانه‌وه و ده‌یانفروشت وپاره‌کیان ده‌خوارد)).

(21) قه‌ده‌غه‌کردنی نرخی سه‌گ و کرئی نافرته‌ی داوین پیس و فالچی

891- عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ، وَمَهْرِ الْبَغِيِّ، وَحُلُوانِ الْكَاهِنِ. [بخاری/ البیوع/ 2122]

(أبو مسعود الانصاری) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر (e) نرخی سه‌گ و کرئی نافرته‌ی داوین پیس و کرئی فالچی و کتیب‌گره‌وه‌ی قه‌ده‌غه‌کردوه.

(22) قه‌ده‌غه‌کردنی وه‌رگرتنی نرخی پشیله

892- عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ قَالَ: سَأَلْتُ جَابِرًا (t) عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَالسَّنَّوْرِ، قَالَ: زَجَرَ النَّبِيِّ (e) عَنْ ذَلِكَ.

(أبو الزبير) (t) ده‌لی: له‌باره‌ی وه‌رگرتنی نرخی سه‌گ و پشیله‌وه‌ پرسیارم له (جابر) کرد (t) وتی: پیغه‌مبه‌ر (e) ریگری کرده‌ له کرئی ئه‌و شتانه.

(23) ده‌ستکه‌وتی که‌له‌شاخگر پیسه

893- عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ (t) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (e) قَالَ: ((ثَمَنُ الْكَلْبِ حَبِيثٌ، وَمَهْرُ الْبَغِيِّ حَبِيثٌ، وَكَسْبُ الْحَجَّامِ حَبِيثٌ)).

(رافع ی کوپی خدیج) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر (e) فه‌رموویه‌تی: ((نرخی سه‌گ پیسه، کرئی داوین پیس پیسه، ده‌ستکه‌وتی که‌له‌شاخگر پیسه)).
[فه‌رمووده‌ی 935 و 936 ئه‌م حوکمه زیاتر پوون ده‌که‌نه‌وه].

(24) جه‌لا‌ل‌کردنی کرئی که‌له‌شاخگر

894- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (t) قَالَ: حَجَمَ النَّبِيُّ (e) عَبْدُ لَبْنِي بِيَاضَةَ، فَأَعْطَاهُ النَّبِيُّ (e) أَجْرَهُ، وَكَلَّمَ سَيِّدَهُ فَخَفَّفَ عَنْهُ مِنْ ضَرِيْبَتِهِ، وَلَوْ كَانَ سُحْتًا لَمْ يُعْطِهِ النَّبِيُّ (e). [بخاری/ البیوع/ 1997]

(ابن عباس) (t) ده‌لی: کوئله‌یه‌ک له (هؤزی بنی بیاضه) که‌له‌شاخیکی بو پیغه‌مبه‌ری خوا (e) گرت، پیغه‌مبه‌ری خوا (e) کرئی داپیی، قسه‌ی له‌گه‌ل‌گه‌وره‌که‌شی دا‌کرد و باجه‌که‌ی له‌سه‌ر که‌م کرده‌وه، خو‌ئه‌گه‌ر ئه‌وه حه‌رام‌بووايه پیغه‌مبه‌ری خوا (e) نه‌یده‌دا پیی.

895- عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ: سَأَلَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ (t) عَنْ كَسْبِ الْحَجَّامِ، فَقَالَ: احْتَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ (ع)، حَجَمَهُ أَبُو طَيْبَةَ، فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ، وَكَلَّمَ أَهْلَهُ فَوَضَعُوا عَنْهُ مِنْ خَرَّاجِهِ، وَقَالَ: ((إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ الْحِجَامَةُ. أَوْ: هُوَ مِنْ أَمْثَلِ دَوَائِكُمْ)). [بخاری/ البيوع/ 1996]

(حمید) دهلی: (انس کوپی مالک) (t) پرسیاری ای کرا له باره ی دستکوتی که له شاخگره وه، وتی: پیغه مبهری خوا (ع) که له شاخی گرتوه (أبو طيبة) که له شاخی بو گرت، فرمانی دا دوومهن خوراکیان پی دا، قه سه ی له گه ل خاوه نه که شی کرد باجه که یان له سهر سوک کرد، پاشان فرموی: ((که له شاخگرتن باشتین دهرمانه خوتانی پی چاره سهر بکن، یان فرموی: باشتین داوو دهرمانی نیوه یه)).

(25) قه دهغه کردنی فروشتنی سکی سک

896. عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t) قَالَ: كَانَ [أَهْلُ] الْجَاهِلِيَّةِ يَتَبَايَعُونَ لَحْمَ الْجُرُورِ إِلَى حَبْلِ الْحَبْلَةِ: وَحَبْلِ الْحَبْلَةِ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ، ثُمَّ تَحْمِلَ الَّتِي تُنْتَجُ، فَنَهَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ (ع) عَنْ ذَلِكَ. [بخاری/ البيوع/ 2036]

(ابن عمر) (t) دهلی: خه لکی له سهردهمی نه فامی دا گوشتی وشتری سهرپروایان ده فروشت، بو نه وکاته ی نهو سکه سکی ده بی [واته بو نه و کاته ی وشتره که سکه که ی داده نی و سکه که شی گه وره ده بی و سکی ده بی]. پیغه مبهر (ع) قه دهغه ی نه وه ی لیکردن.

(26) قه دهغه کردنی کرین و فروشتنی (ملاسه) و (منابذة)

897- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (t) قَالَ: نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ (ع) عَنْ بَيْعَتَيْنِ وَكَيْسَتَيْنِ، نَهَى عَنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ فِي الْبَيْعِ، وَالْمَلَامَسَةُ: لَمَسُ الرَّجُلِ تَوْبَ الْآخِرِ بِيَدِهِ بِاللَّيْلِ أَوْ بِالنَّهَارِ، وَلَا يَقْلِبُهُ إِلَّا بِذَلِكَ. وَالْمُنَابَذَةُ: أَنْ يُنْبِذَ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ بِتَوْبِهِ، وَيُنْبِذَ الْآخِرُ إِلَيْهِ تَوْبَهُ، وَيَكُونُ ذَلِكَ بَيْنَهُمَا، مِنْ غَيْرِ نَظَرٍ وَلَا تَرَاضٍ. [بخاری/ اللباس/ 5482]

(أبو سعيد خدری) (t) دهلی: پیغه مبهری خوا (ع) پیگری ای کردین له دوو جوړ مامه له و دوو جوړ پوشین. که بریتی بوون له (ملاسه) و (منابذة).

[ملاسة: ئەوێه که کهسیک به‌پوژیان به‌شهو دەست بدا له پۆشاکێ کهسیکی ترو دەست لی‌دانه‌که‌ی له‌جێی کرین بیټ و بۆی نه‌بیټ ته‌ماشای بکات].

[مناذة: ئەوێه که دوو کهس هه‌ریه‌ک جلی خۆی فېری بدا بۆ ئەوی تر، ئەو فېردانه له‌جێی فروشتن بیټ و بواری ته‌ماشاکردن و په‌زامه‌ندی تیا نه‌بیټ].

(27) کرین و فروشتنی گۆتره‌کاری

898- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (e) عَنِ بَيْعِ الْحَصَاةِ، وَعَنْ بَيْعِ الْغُرْرِ.

(أبو هريره) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (e) پێگری کردووه له کرین و فروشتنی به‌رده‌هاویژێ و گۆتره‌کاری [به‌رده‌هاویژێ (بیع الحصة) ئەوێه به‌ردیک به‌هاویژێ بۆ کۆمه‌له‌ شتیکی بلیی ئەم به‌رده‌که‌وته سه‌ر کامیان ئەوهم پێ بفروشی] (غرر) یش ئەوێه که چاوپووشنی تیا نه‌بێ و مه‌ترسی تێدابێت (واته گۆتره‌کاری).

(28) قه‌ده‌غه‌کردنی زه‌مکاری به‌ نیازی فیل

899- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) نَهَى عَنِ النَّجْشِ. [بخاري/ البيوع/ 2035]

(ابن عمر) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر (e) پێگری کردووه له زه‌مکاری به‌ نیازی فیل [ئەویش ئەوێه کهسیکی تر بێ ئەوێ نیازی کرینی شمه‌کیکی هه‌بێ زه‌م بکات و نرخێ شمه‌که‌که به‌رز بکاته‌وه بۆ چه‌واشه‌کردنی کرپارا].

(29) مامه‌له‌ به‌سه‌ر مامه‌له‌ی برادا

فیه حدیث عقبه، وقد تقدم في كتاب النكاح..

له‌به‌شی نكاح دا له‌م باره‌یه‌وه پێشتر باس كراوه.

(30) قه‌ده‌غه‌کردنی به‌ پیره‌وه‌چوونی شمه‌ك

900- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (e) قَالَ: ((لَا تَلْقُوا الْجَلَبَ، فَمَنْ تَلَقَّاهُ فَاشْتَرَى مِنْهُ فَإِذَا أَتَى سَيِّدَهُ السُّوقَ فَهُوَ بِالْخِيَارِ)).

(أبو هريره) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر (e) فه‌رموویه‌تی: ((به‌پیر کاروانی شمه‌که‌وه مه‌چن، هه‌ر کهسیک چوو به‌ پیره‌وه و شتی لی‌کړی. هه‌رکات خاوه‌نه‌که‌ی هاته بازار ئەو هه‌ر به‌سته [یانی ده‌توانی په‌شیمان بیته‌وه]).

(31) بیویسته شارنشین شت به لادی نشین نه فروشیبت

901- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (t) قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ (e) أَنْ تُتَلَّقَى الرُّكْبَانُ، وَأَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ. قَالَ [طاوس]: فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ: مَا قَوْلُهُ حَاضِرٌ لِبَادٍ؟ قَالَ: لَأَ يَكُنْ لَهُ سِمْسَارًا. [بخاری/ البيوع/ 2050]

(ابن عباس) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (e) ریگری کردوه له به‌ده‌مه‌وه چوونی کاروان، هه‌روه‌ها ریگری کردوه له‌وه‌ی که شارنشینیک شت ومه‌ک بفروشیبت به‌گوند نشینیک. (طاوس) ده‌لی: به (ابن عباس) م وت مه‌به‌ست چی‌یه له‌م نایه‌ته؟ وتی: مه‌به‌ست نه‌وه‌یه که خو‌ی نه‌کا به‌ده‌لال و چاوساگی.

(32) فه‌ده‌غه‌کردنی پاوان کردن (احتکار)

902- عَنْ مَعْمَرٍ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (e): ((مَنْ احْتَكَرَ فَهُوَ خَاطِئٌ)). فَقِيلَ لِسَعِيدٍ [بن المسيب]: فَإِنَّكَ تَحْتَكِرُ؟ قَالَ سَعِيدٌ: إِنْ مَعْمَرًا الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُ هَذَا الْحَدِيثَ كَانَ يَحْتَكِرُ.

(معمر) ی کوپی (عبدالله) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (e) فه‌رموویه‌تی: ((هه‌رکه‌سیک (احتکار بکات وشمه‌ک بشاریته‌وه به‌هه‌له‌داچووه)) به (سعید ی کوپی مسیب) وترا: تو شمه‌ک ده‌شاریته‌وه؟ (سعید) وتی: (معمر) که نه‌م فه‌رمووده‌یه ده‌گیپ‌رته‌وه شمه‌کی ده‌شارده‌وه.

[شاردنه‌وه‌ی خو‌راک حه‌رامه] ده‌گونجی (معمر) و (سعید) یش غه‌یری خو‌راکیان شاردیته‌وه.

(33) فروشتن به‌خواستته

903- عَنْ ابْنِ عُمَرَ (t) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (e) أَنَّهُ قَالَ: ((إِذَا تَبَايَعَ الرَّجُلَانِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ، مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَكَانَا جَمِيعًا، أَوْ يُخَيَّرُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ، فَإِنْ خَيَّرَ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَتَبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ، وَإِنْ تَفَرَّقَا بَعْدَ أَنْ تَبَايَعَا، وَلَمْ يَثْرُكَ وَاحِدٌ مِنْهُمَا الْبَيْعَ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ)). [بخاری/ البيوع/ 2006]

(ابن عمر) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (e) فه‌رموویه‌تی: ((نه‌گه‌ر دوو که‌س کرین و فروشتنیان کرد، هه‌ردووکیان بو‌یان هه‌یه په‌شیمان بینه‌وه هه‌تا جیا ده‌بنه‌وه، یان یه‌کیکیان به‌وی تریان بلی من‌پازیم و تویش که‌یفی خو‌ته، نه‌گه‌ر به‌رامبه‌رکه‌شی وتی: منیش پازیم ئیتر نه‌و مامه‌له‌یه گری‌به‌نده بووه،

ئه‌گهر دواى ئه‌و مامه‌له هه‌یج لایه‌کیان په‌شیمان نه‌بونه‌وه، جیا بونه‌وه ئه‌وه مامه‌له‌که دامه‌زراوه)).

(34) راستگویی له کرین و فروشتن دا

904. عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ (t) عَنِ النَّبِيِّ (e) قَالَ: ((الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَ بَرَكَتُهُ بَيْعِهِمَا)). [بخاري/ البيوع/ 1973]

(حکیم) کوری (حزام) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر (e) فه‌رموویه‌تی: ((کریارو فروشیار خواستیان ئازاده، پیش ئه‌وه‌ی له‌یه‌که جیا ببنه‌وه، جا ئه‌گهر له‌گه‌ل یه‌کتری‌دا راستگۆین و له‌که و عه‌یبه‌کان بویه‌کتری پون بکه‌نه‌وه، به‌ره‌که‌ت ده‌که‌ویته‌ کرین و فروشتنه‌که‌یان، خو ئه‌گهر درۆیان له‌گه‌ل یه‌کتری‌دا کردو له‌که‌و عه‌یبه‌کانیان شارده‌وه، ئه‌وا به‌ره‌که‌ت له‌سه‌ر کرین و فروشتنه‌که‌یان نامینیت.

(35) که‌سیک له‌مامه‌له‌دا فیلی ئی‌بکریت

905. عَنْ ابْنِ عُمَرَ (y) قَالَ: نَكَرَ رَجُلٌ لِرَسُولِ (e) أَنَّهُ يُحْدَعُ فِي الْبُيُوعِ، فَقَالَ رَسُولُ (e): ((مَنْ بَايَعْتَ فُلًّا لَأَخِيَابَةٍ)). فَكَانَ إِذَا بَايَعَ يَقُولُ: لَأَخِيَابَةٍ. [بخاري/ البيوع/ 2011]

(ابن‌عمر) ده‌لی: پیاویک له‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌دا (e) باسی ئه‌وه‌ی کرد که له مامه‌له و کرین و فروشتندا ده‌یخه‌له‌تینن، پیغه‌مبه‌ریش (e) فه‌رمووی: ((له‌گه‌ل هه‌ر که‌س مامه‌له‌ت کرد بلی: لا‌خلابه‌)) واتا بو‌ت په‌وانیه بمخه‌له‌تینی ئیتر ئه‌و پیاوه له‌وه‌ولا هه‌رکات مامه‌له‌ی بکردایه له‌بری ئه‌وه‌ی بلی (لا‌خلابه‌) ئه‌یووت (لا‌خیابه‌) {چونکه زمانی ته‌واو نه‌بوو}.

(36) هه‌رکه‌س گزی بکات له‌ من نییه

906. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ (e) مَرَّ عَلَى صَبْرَةَ طَعَامٍ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا، فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلًا، فَقَالَ: ((مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ)). فَقَالَ: أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: ((أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ كَيْ يَرَاهُ النَّاسُ؟ مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنِّي)).

له (ابو هریرة) وه ده‌گێرنه‌وه که: پیغه‌مبه‌ر (e) رابورد به‌لای کۆمه‌لیک خوارده‌مه‌نیدا ده‌ستی تی‌خست و په‌نجه‌کانی ته‌پوون، فه‌رمووی: ((ئه‌مه چیه‌

ئەى خاوه‌نى خوراك)) ئەویش وتى: باران لى‌ى داوه ئەى پىغه‌مبه‌رى خوا، فه‌رموى: ((ئەى نه ئەبوو ته‌ره‌كه‌ت بخستايه‌ته سه‌ره‌وه تا خه‌لكى بيبينيت؟ هه‌ر كه‌س گزى بكات له من نى‌يه)).

(37) پاره‌گۆرینه‌وه و فروشتنى پاره‌ى زى‌ر به‌ زىو

907- عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ أَنَّهُ قَالَ: أَقْبَلْتُ أَقُولُ: مَنْ يَصْطَرَفُ الدَّرَاهِمَ؟ فَقَالَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ، وَهُوَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، (Y): أَرْنَا نَهَبَكَ ثُمَّ انْتَنَا، إِذَا جَاءَ خَادِمُنَا نُعْطِكَ وَرَقَكَ. فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: كَلَّا وَاللَّهِ لَتُعْطِيَنَّهُ وَرَقَهُ أَوْ لَتَرُدَّنَّ إِلَيْهِ نَهَبَهُ. فَإِنَّ رَسُولَ (E) قَالَ: ((الْوَرَقُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ)). [بخارى/ البيوع/ 2065]

(مالك)ى كورپى (أوس)ى كورپى (الحدثان) ده‌لى: پوژى رووم كرده [بازار] و ئەموت: كى پاره ده‌گۆریته‌وه؟ (طلحة)ى كورپى (عبيدالله) كه لای (عمر)ى كورپى (الخطاب)بوو (T) وتى: پاره زى‌ره‌كه‌تمان پى‌نیشان بده و پاشان وه‌ره بو‌لامان هه‌ركات خزمه‌ت كاره‌كه‌مان هاته‌وه ئىنجا زىوه‌كه‌ت ده‌ده‌ينى. (عمر)ى كورپى (الخطاب)وتى: ناسویند به‌ خوا ده‌بى يائىستا زىوه‌كه‌ى بده‌يتى يا ده‌بى زى‌ره‌كه‌ى بو‌ بگيریته‌وه، چونكه پىغه‌مبه‌رى خوا (E) فه‌رموويه‌تى: ((گۆرینه‌وه‌ى زىو به‌ زى‌ر سووه مه‌گه‌ر ده‌ست به‌ ده‌ست [له‌يه‌ك كات وشویندا] و گۆرینه‌وه‌ى گه‌نم به‌ گه‌نم سووه مه‌گه‌ر ده‌ست به‌ ده‌ست، گۆرینه‌وه‌ى جو‌ به‌ جو‌ سووه مه‌گه‌ر ده‌ست به‌ ده‌ست، گۆرینه‌وه‌ى خورما به‌ خورما سووه مه‌گه‌ر ده‌ست به‌ ده‌ست)).

(38) گۆرینه‌وه‌ى ئالتون و زىوو و خوراك

908- عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ (T) قَالَ: قَالَ رَسُولُ (E): ((الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ. مِثْلًا بِمِثْلٍ، سَوَاءٌ بِسَوَاءٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأَصْنَافُ فَبِيعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ، إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ)).

(عبادة)ى كورپى (الصامت)ده‌لى: پىغه‌مبه‌ر (E) فه‌رموى: ((زى‌ر به‌ زى‌ر و، زىو به‌ زىوو، گه‌نم به‌ گه‌نم، و جو‌ به‌ جو‌، خورما به‌ خورما، خوى به‌ خوى. به‌ئەندازەى يه‌ك بن و يه‌كسان بن و ده‌ست به‌ ده‌ست، جا ئەگه‌ر ئەم جو‌رانه

جیاواز بوون ئەوا چۆنتان ویست بیفروشن، ئەگەر هات و دەست بە دەست بوو.

(39) رێگری له فروشتنی زێر و زیو، به قهرز

909- عَنْ أَبِي الْمُهَالِ قَالَ: بَاعَ شَرِيكَ لِي وَرَقًا بِنَسِيئَةٍ إِلَى الْمَوْسِمِ - أَوْ إِلَى الْحَجِّ - فَجَاءَ إِلَيَّ فَأَخْبَرَنِي، فَقُلْتُ: هَذَا أَمْرٌ لَنَا يَصْلُحُ، قَالَ: قَدْ بَعَثَهُ فِي السُّوقِ فَلَمْ يُكْرَمْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ، فَأَتَيْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: قَدِمَ النَّبِيُّ (ع) الْمَدِينَةَ وَنَحْنُ نَبِيعُ هَذَا الْبَيْعِ، فَقَالَ: ((مَا كَانَ يَدًا يَدًا فَلَا بَأْسَ بِهِ، وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَهُوَ رِبًا)) وَأَنْتَ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمٍ، فَإِنَّهُ أَعْظَمُ تِجَارَةً مِنِّي. فَأَتَيْتُهُ فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ. [بخاري/ فضائل الصحابة/ 3724]

(ابو مهال) ده‌لی: شه‌ریکیکم هه‌بوو زیویکی فروشت به قهرز تا وه‌رزی حه‌ج له دوایدا هات بۆلام و ئەمه‌ی بۆ گێرامه‌وه منیش وتم: ئەمه‌ کاریکی نه‌شیاهه، وتی: له‌بازار فروشتوومه و که‌سیش نکۆلی لینه‌کردوه منیش هاتم بۆلای (البراء) ی کوری (عازب) پرسیارم لیکرد ئەویش وتی: کاتیکی پیغه‌مبه‌ر (ع) هاته مه‌دینه ئیمه‌ ئەم جووره سه‌ودایه‌مان ده‌کرد فه‌رمووی: ((ئهو‌هی ده‌ست به‌ ده‌ست بیئت، قه‌یناکات به‌لام هه‌رچی به‌ دواخستن [قهرز] بیئت ئەوه سووه))، بیشچۆ بۆلای زه‌یدی کوری (ارقم) چونکه ئەو بازارگانیکی گه‌وره‌تره له من، منیش چووم بۆلای پرسیارم لیکرد وئه‌ویش هه‌مان شیوه‌ی پی و تم.

(40) دیناری به دوو دینار و دره‌میکی به دوو دره‌م مه‌فروشن

910- عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عَفَانَ (ت): أَنَّ رَسُولَ (ع) قَالَ: ((لَا تَبِيعُوا الدِّينَارَ بِالدِّينَارَيْنِ، وَلَا الدِّرْهَمَ بِالدِّرْهَمَيْنِ)).

له (عثمان) ی کوری (عفان) هوه ده‌گێرنه‌وه: که پیغه‌مبه‌ر (ع) فه‌رمووی: ((دیناری به دوو دینار و دره‌میکی به دوو دره‌م مه‌فروشن)).

(41) فروشتنی ملوانکه‌ی تیکه‌ل به زێر و موورو به زێر

911- عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدِ الْأَنْصَارِيِّ (ت) قَالَ: أَتَى رَسُولَ (ع) وَهُوَ بِخَيْبَرَ بِقِلَادَةٍ فِيهَا خَرْزٌ وَدَهَبٌ، وَهِيَ مِنَ الْمَغَانِمِ، تَبَاعُ، فَأَمَرَ رَسُولَ (ع) بِالذَّهَبِ الَّذِي فِي الْقِلَادَةِ فَنَزَعَ وَحْدَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُمْ رَسُولُ (ع): ((الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَزُنًا بوزن)).

(فضالة) ی کوری (عبید الانصاری) ده‌لی: کاتی پیغه‌مبه‌ر (ع) له خه‌یبه‌ر بوو ملوانکه‌یه‌کیان هیئا که تیکه‌ل بوو له ئالتون و موورو ده‌سته‌وتی جه‌نگ

بوو، دهیان فروشت پیغه مبهر (ع) فه رمانی دا، نالتونه که ی لیجیا کرایه وه، له پاشا پیغه مبهر (ع) پیی فه رموو: ((نالتون به نالتون ده بیټ هاوسه ننگ بن)).

(42) سوو له دواخستن دایه

912- عن عطاء بن أبي رباح: أن أبا سعيد الخدري لقي ابن عباس (y) فقال له: أرأيت قولك في الصِّرف، أشيئاً سمعته من رسول (ع) أم شيئاً وجدته في كتاب الله عز وجل؟ فقال ابن عباس: كلا لا أقول، أما رسول الله (ع) فأنتم أعلم به، وأما كتاب الله فلا أعلمه، ولكن حدثني أسامة بن زيد (y): أن رسول الله (ع) قال: ((ألا إنما الربا في النسيئة)). [بخاري/ البيوع/ 2069]

(عطاء) ی کوری (أبو رباح) ده لی: (أبو سعيد الخدري) (t) ده گات به (ابن عباس) (t) پیی ده لی: نایا خوت ده زانی چی ده لیی له باره ی پاره گوړینه وه؟ [نایا نه م فتوا یه که دهیده یټ شتی که له پیغه مبهری خوات بیستوو ه یا له قورن اندا بینیو ته؟ (ابن عباس) یش ده لی: ناهه رگیز وانا لیم نه وه ی تایبه ته به پیغه مبهره وه (ع) نه وه نیوه زانترن پیی، نه وه یش تایبه ته به قورن ان نه وه من نایز انم به لام من (أسامة) ی کوری (زيد) قسه ی بو کردووم که پیغه مبهری خوا (ع) فه رموو یه تی: ((ناگادار بن سوو له دواخستن دایه)) [واتا دواخستن ی پاره که یان شته که].

913- عن أبي نضرة قال: سألت ابن عمر وابن عباس (y) عن الصِّرف، فلم يريا به بأساً، فإني لقاعد عند أبي سعيد الخدري فسألته عن الصِّرف، فقال ما زاد فهو ربا، فأثكرت ذلك لقولهما، فقال: لا أحدثك إلا ما سمعت من رسول (ع)، جاءه صاحب نخله بصاع من تمر طيب، وكان تمر النبي (ع) هذا اللون، فقال له النبي (ع): ((أنتى لك هذا)). قال: انطلقت بصاعين فأشتريت به هذا الصاع، فإن سعر هذا في السوق كذا وسعر هذا كذا، فقال رسول (ع): [ويلك] أرييت، إذا أردت ذلك فبيع تمرک بسلعة، ثم اشتر بسلعتك أي تمر شئت). قال أبو سعيد: فالتمر بالتمر أحق أن يكون ربا أم الفضة بالفضة؟ قال: فأتيت ابن عمر بعد فنهاني، ولم أت ابن عباس. قال: فحدثني أبو الصهباء أنه سأل ابن عباس عنه بمكة، فكرهه.

(أبو نضرة) ده لی: پرسیارم له (ابن عمر) و (ابن عباس) کرد (y) ده رباره ی پاره گوړینه وه که به خراب نه هاته پیش چاویان، له کاتی کیشدا که لای (أبو سعيد

الخدري) (t) دانیشتبووم پرسیاری پاره گۆرینه وهم لیکرد. وتی: ئه وهی زیاد بکا سووه، منیش نکوولیم له وه کرد له بهر قسهی (ابن عمر) و (ابن عباس) ئه ویش وتی: هیچت بۆ باس ناکه م جگه له وهی له پیغه مبهه (e) م بیستووه، جاریک باخه وانی دارخورماکهی دیته وه بۆلای به مه نی خورمای چاکه وه - خورمای پیغه مبه ریش (e) له جوړیکی تر بوو بۆیه فه رمووی: ((ئه مه ت له کوئی بو)) ئه ویش وتی: دوو مه نم بردووه ئه م مه نم پیگه ریوه، نرخى ئه مه یان له بازار ئه مه ندهیه و نرخى ئه وه یشیان ئه مه ندهیه، پیغه مبه ریش (e) فه رمووی: ((کوستت کهوئى؟ ناشئ سووکاریت کردبئ؟ ئه گه کاتئ ویستت ئه وه بکهیت خورماکهت به شتیك بفروشهو، بهو شته چ خورمایه کت ویست پیی بکړه)) (ابو سعید) ده لئ: جا باشه خورما به خورما له بهر تره به وهی که سووی تییکه ویت یا زیو به زیو؟ ده لئ: پاشان هاتم بۆلای (ابن عمر) ئه ویش ریگری لیکردم به لام نه چووم بۆلای (ابن عباس) ده لئ: پاشتر (ابو الصهباء) قسهی بۆ کردم که له (مه ککه) (ابن عباس) ی بینووه و له و باره وه پرسیاری لیکردووه ئه ویش حه زی پینه کردووه.

(43) نه فرین کردن له سووخور و سوودهر

914- عَنْ جَابِرٍ (t) قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ (e) أَكَلَ الرَّبَا وَمُؤْكَلَهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ، وَقَالَ: ((هُمُ سَوَاءٌ)).
(جابر) (t) ده لئ: پیغه مبه ری خوا (e) نه فرینی کردوه له سووخور و سوودهر و نوسه ره که ی و هه ردوو شایه ته که شی، فه رموویه تی: ((ئه وانه هه موو وه ک یه کن)).

(44) وهرگرتنی حه لائی روون و وازهینان له شتی گومانای

915- عَنِ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ (y) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ (e) يَقُولُ - وَأَهْوَى النَّعْمَانُ بِإِصْبَعِيهِ إِلَى أُذُنَيْهِ -: ((إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ، لَأَ يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعَرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرعى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمَى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمَهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ)). [بخاری/ الإیمان/ 52]

(نعمان) ی کوپی (بشیر) (t) ده‌لی: له پیغه‌مبه‌ری خوام (e) بیستوه ده‌یفه‌رموو- له‌م کاته‌دا (نعمان) ده‌ستی برد بو ه‌ردوو گوئی- ((بیگومان حه‌لال ناشکرایه و حه‌رامیش ناشکرایه و له نیوانیاندا چهنه شتیکی گومانای ههن، زور له خه‌لکی نایان زانن، هه‌رک‌ه‌س خوی له گومان بی‌پاریزی نه‌وه خوی و ئاینه‌که‌ی پاراستوه له تانه و تاوان، هه‌رک‌ه‌س‌یش بکه‌وئته ناو شتی گومانایه‌وه نه‌وه که‌وتوتته ناو شتی حه‌رامه‌وه، وه‌ک چو‌ن شو‌انیک {نازه‌له‌کانی} له ده‌وروبه‌ری قه‌ده‌غه‌کراوی ده‌له‌وه‌پینئ دوور نیه تی‌ی بکه‌وئت، چاک بزائن هه‌موو پادشایه‌ک قه‌ده‌غه‌کراویکی {تایبه‌ت به‌ خوی} هه‌یه، چاک بزائن قه‌ده‌غه‌کراوی خوا هه‌ر نه‌و شتانه‌یه که حه‌رامی کردوه، بزائن که‌له له‌شدا پارچه‌ گۆشتیک هه‌یه نه‌گه‌ر چاک بی‌ت هه‌موو له‌ش چاک ده‌بی‌ت نه‌گه‌ر خراپیش بوو هه‌موو له‌ش خراپ ده‌بی‌ت چاک بزائن نه‌و پارچه‌یه‌ش ده‌له‌))

(45) قه‌رزدا‌نه‌وه به‌ چاک‌تر له‌ خوی

916- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَسُولِ (e) حَقٌّ، فَأَغْلَظَ لَهُ، فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُ النَّبِيِّ (e)، فَقَالَ النَّبِيُّ (e): ((إِنَّ لِرَّسُولِ الْحَقَّ مَقَالًا)). فَقَالَ لَهُمْ: ((اشْتَرُوا لَهُ سَنًا فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ)). فَقَالُوا: إِنَّا لَا نَجِدُ إِلَّا سَنًا هُوَ خَيْرٌ مِنْ سَنَتِهِ، قَالَ: ((فَاشْتَرَوْهُ فَأَعْطُوهُ إِيَّاهُ، فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ - أَوْ: خَيْرِكُمْ - أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً)). [بخاري/ الوکالة/ 2183]

(أبو هريرة) (t) ده‌لی: پیاویک حه‌قیکی له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ر (e) هه‌بوو زبیر بی‌ژی له‌ خزمه‌تدا نواند، هاوه‌له‌کانی ویستیان ته‌می بکه‌ن، پیغه‌مبه‌ر (e) فه‌رموی: ((خاوه‌ن حه‌ق به‌لگه‌ی به‌ده‌سته)). ئینجا فه‌رموی: ((ب‌پرون حوشتریکی هاوته‌مه‌نی حوشتره‌که‌ی خوی بو بکرنو پیی بده‌نه‌وه)) وتیان: ئیمه هه‌ر حوشتریکمان لاده‌ست ده‌که‌وئت که‌له حوشتره‌که‌ی نه‌و باشته‌ر فه‌رموی: ((بوی بکرن و پیی بده‌نه‌وه چاک‌ترین که‌ستان نه‌وه‌تانه چاک‌تر قه‌رز بی‌ژی‌ریت)).

(46) ریگری له‌ سوئید خواردن له‌ مامه‌له‌دا

917- عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ (t): أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ (e) يَقُولُ: ((إِيَّاكُمْ وَكَثْرَةَ الْحَلْفِ فِي الْبَيْعِ، فَإِنَّهُ يُنْفِقُ تَمَّ يَمْحَقُ)).

(أبو قتادة) ی (الانصاري) (t) ده‌لی: پیغه‌مبهر (e) فه‌رموی: ((نه‌که‌ن زور سویند بخون له‌مامه‌له‌دا، چونکه سوین خواردن بره‌و به‌شته‌که ده‌دات به‌لام فه‌ر و به‌ره‌که‌تی لی‌هه‌لده‌گریٔ)).

918- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t) قَالَ: قَالَ رَسُولُ (e): ((ثَلَاثٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُرَكِّبُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: رَجُلٌ عَلَى فِضْلِ مَاءٍ بِالْفَلَاةِ يَمْنَعُهُ مِنَ ابْنِ السَّبِيلِ. وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلًا بِسَلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ، فَحَلَفَ لَهُ بِاللَّهِ لَأَخَذَهَا بِكَذَا وَكَذَا، فَصَدَّقَهُ وَهُوَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ. وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَأُبَايِعَهُ إِلَّا لِدُنْيَا، فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا وَفَى، وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا لَمْ يَفْ)). [بخاري/ المساقاة/ 223]

(أبو هريرة) (t) ده‌لی: پیغه‌مبهر (e) فه‌رموی‌ه‌تی: ((سئ که‌س هه‌ن خوا گف‌ت و گو‌یان له‌گه‌ل ناکات و ته‌ماشایان ناکات و خاوینیان ناکاته‌وه له‌گوناهوتاوان و سزایه‌کی به‌سوئی‌یان بو‌هه‌یه: پیاویک له‌سه‌ر ئاویک بیٔ له‌ ده‌شتی‌کدا زیاد بیٔ له‌ خو‌ی که‌ چی له‌ ری‌وارانی قه‌ده‌غه‌ بکات، پیاوی‌کیش شتی‌ک بفروشیٔ به‌ پیاوی‌کی تر پاش عه‌سر سویندی بو‌ بخوات به‌خوا که‌ نه‌مه‌نده و نه‌مه‌نده‌ی پی‌دراوه نه‌ویش باوه‌ری پیٔ بکات که‌چی نه‌مه‌نده‌شی پی‌نه‌دابیٔ، پیاوی‌کیش په‌یمان بدات به‌ پی‌شه‌وایه‌ک به‌لام په‌یمان‌ه‌که‌ی هه‌ر له‌به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی دونیایی بیٔ، نه‌گه‌ر به‌شی لی‌بدات په‌یمان‌ه‌که‌ی به‌ریٔته‌ سه‌ر، نه‌گه‌ر نا نه‌بیاته‌ سه‌ر)).

(47) فروشتنی حوشتر به‌ده‌ر له‌سوارپوون و بار پی‌هه‌نگرتنی

919- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (t) قَالَ: عَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ (e) فَتَلَّاحِقَ بِي وَتَحْتِي نَاضِحٌ لِي قَدْ أُعْيَا وَلَا يَكَادُ يَسِيرُ، قَالَ: فَقَالَ لِي: ((مَا لِبَعِيرِكَ)). قَالَ: قُلْتُ: عَلِيلٌ. قَالَ: فَتَخَلَّفَ رَسُولُ (e) فَزَجَرَهُ وَدَعَا لَهُ، فَمَا زَالَ بَيْنَ يَدَيِ الْإِبِلِ قُدَّامَهَا يَسِيرُ، قَالَ: فَقَالَ لِي: ((كَيْفَ تَرَى بَعِيرِكَ)). قَالَ: قُلْتُ: بِخَيْرٍ، قَدْ أَصَابَتْهُ بَرَكَتُكَ. قَالَ: ((أَفْتَبِيْعُنِيهِ)). فَاسْتَحْيَيْتُ، وَلَمْ يَكُنْ لَنَا نَاضِحٌ غَيْرُهُ، قَالَ: فَقُلْتُ: نَعَمْ، فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ عَلَى أَنْ لِي فَقَارَ ظَهْرِهِ حَتَّى أَلْبُغَ الْمَدِينَةَ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي عَرُوسٌ، فَاسْتَأْذَنْتُهُ فَأَذِنَ لِي، فَتَقَدَّمْتُ النَّاسَ إِلَى الْمَدِينَةِ، حَتَّى انْتَهَيْتُ فَلَقِينِي خَالِي، فَسَأَلَنِي عَنِ الْبَعِيرِ؟ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا صَنَعْتُ فِيهِ، فَلَأْمَنِي فِيهِ، قَالَ: وَقَدْ كَانَ رَسُولُ (e) قَالَ لِي حِينَ اسْتَأْذَنْتُهُ: ((مَا تَرَوُجْتِ، أَبِكْرًا أَمْ تُبِيًّا)). فَقُلْتُ لَهُ: تَرَوُجْتُ تُبِيًّا، قَالَ: ((أَفَلَا تَرَوُجْتِ بَكْرًا تُلَاعِبُكَ وَتُلَاعِبُهَا)). فَقُلْتُ لَهُ: يَا

رَسُولَ اللَّهِ، تُوفِّيَ وَالِدِي - أَوْ اسْتُشْهِدَ - وَلِي أَخَوَاتٍ صِغَارٍ، فَكَرِهْتُ أَنْ أَتْرُوجَ إِلَيْهِنَّ مِثْلَهُنَّ فَلَا تُؤَدَّبُهُنَّ، وَلَا تَقُومُ عَلَيْهِنَّ، فَتَرُوجَتْ تُبَيًّا لَتَقُومَ عَلَيْهِنَّ وَتُؤَدَّبَهُنَّ. قَالَ: فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ (E) الْمَدِينَةَ عَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْبَعِيرِ، فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ وَرَدَّهُ عَلَيَّ. [بخاري / الجهاد / 2805]

(جابر کوری (عبدالله) (t) دهلی: له خزمهت پیغهمبهردا (E) غهزام دهکرد له ریگه پیم گهیشته وه که من حوشتریکی ناوکیشی خووم له ژیر دابوو که په کی که وتبوو به ته واوه تی نه ییده توانی بپروات، دهلی: پیی فهرمووم: ((حوشتره کهت چی یه تی؟)) وتم: نه خوشه، پیغهمبهردا (E) لیی دواکهوت و تیی خوری و دوعای بوکرد. تاوای لیها ت بهردهوام له پییش حوشترهکانی تره وه دپرویشت. پاشان پیی فهرمووم: ((ئیسته حوشتره کهت چون دهبینی)) وتم: باشه، فپرو بهرکه تی جه نابتی بهرکهوت. فهرمووی: ((پیمی ده فروشی)) منیش شهرم کرد جگه له وه حوشتری له و جوړه مان نه بوو، وتم: به لی و پیم فروشت به مهربی که خووم سواری بم تا ده گه پریمه وه مه دینه، دهلی: پیم وت نهی پیغهمبهردی خوا من تازه زاوایشم. هه ربویه داوای مؤله تم لی کرد نهویش مؤله تی دام، منیش له پییش خه لکی یه وه گه پرامه وه بو مه دینه، کاتی هاتمه وه خالم پی گه یشت پرساری حوشتره که ی لی کردم، منیش بوم باس کرد که چیم لی کرد وه، نهویش هزی نه کرد سه رزه نشتی کردم له و باره وه، دهلی: له و کاته دا که مؤله تم له پیغهمبهردا (E) وه رگرت پیی فهرمووم: ((چیت هیناوه کچ یا بیوه ژن)) منیش وتم: بیوه ژن، فهرمووی: ((نهی بو کچی کهت نه هینا گه مه و سوعبه تی له گه ل بکهیت و گه مه و سوعبه تی له گه ل بکا)). منیش وتم: نهی پیغهمبهردی خوا باو کم وه فاتی کرد - یاشه هید بوو - منیش چهند خوشکیکی بچووکم هه یه هزم نه کرد که سیکی وه ک خویانینان بو بینم که نه توانیت پهره رده یان بکات و خزمه تیان بکات، بویه بیوه ژنم هیناوه تا بتوانیت پهره رده یان بکات و خزمه تیان بکات. دهلی: کاتی پیغهمبهردا (E) گه پرایه وه بو مه دینه سهر له به یان به حوشتره که وه چوومه خزمه تی نهویش نرخسی حوشتره که ی پیدام و حوشتره که یشی بو گه پرامه وه.

(48) دهربارهی قهرز داشکاندن

920- عن كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ (t): أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدَرْدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي عَهْدِ رَسُولِ (e) فِي الْمَسْجِدِ، فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ (e) وَهُوَ فِي بَيْتِهِ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ (e) حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ، وَنَادَى كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ فَقَالَ: ((يَا كَعْبُ)). فَقَالَ: لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَشَارَ إِلَيْهِ بِيَدِهِ: أَنْ ضَعِ الشَّطْرَ مِنْ دَيْنِكَ، قَالَ كَعْبٌ: قَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ رَسُولُ (e): ((قُمْ فَأَقْضِهِ)). [بخاري/ المساجد/ 445]

(كعب)ی کوپی (مالك) (t) دهلی: داوای قهرزیکي خوّم له (ابن أبي حدرّد) کرد له سهردهمی پیغهمبهردا (e) له مزگهوتا تا دهنگمان بهرزبوویهوه پیغهمبهر (e) له مالّه وه گوئی لی بوو، پیغهمبه ریش (e) دهرچووبه رهلایان په ردهی ژوره کهی لاداو بانگی (كعب)ی کوپی (مالك)ی کرد و فهرمووی: ((ئهی کعب)) ئه ویش وتی: له خزمهتت دام ئهی پیغهمبهری خوا (e)، ئه ویش به دهستی ناماژهی کرد که نیوهی قهرزه کهت داشکینه. کعب یش وتی: ئه واه دامشکاند ئهی پیغهمبهری خوا، پیغهمبه ریش (e) به قهرزداره کهی فهرموو: ((ده ههسته بیده ره وه)).

(49) قهرز کویری دهوله مه ند سته مه

921- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ (e) قَالَ: ((مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ، وَإِذَا أُثْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيُثْبِعْ)). [بخاري/ الحوالات/ 2166]

(أبو هريرة) (t) دهلی: پیغهمبهری خوا (e) فهرمووی: ((سستی کردنی دهوله مه ند له دانه وهی قهرزیک که له سهری بیت سته مه، جا گهر یه کیك له ئیوه حه واه کرا بولای دهوله مه ندیک که قهرزه کهی بداته وه با بجیت⁽¹⁾)).

(50) په له نه کردن له قهرزاری هه ژار و لیبور دنی

922- عَنْ حُدَيْفَةَ (t) عَنِ النَّبِيِّ (e): ((أَنَّ رَجُلًا مَاتَ فَدَخَلَ الْجَنَّةَ، فَقِيلَ لَهُ: مَا كُنْتَ تَعْمَلُ؟ - قَالَ: فَإِمَّا ذُكِرْتُ، وَإِمَّا ذُكِرَ - فَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ،

⁽¹⁾ حه واه ئه وهیه که قهرزیک خاوهن قهرزه کهی خوئی بنییریت بولای قهرزیکي ئه م تا قهرزه کهی له وهرگریته وه.

فَكُنْتُ أَنْظِرُ الْمُعْسِرَ وَأَتَجَوَّزُ فِي السَّكَّةِ - أَوْ فِي النَّقْدِ - فَعُفِرَ لَهُ)). فَقَالَ أَبُو
مَسْعُودٍ: وَأَنَا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولٍ (E). [بخاري/ البيوع/ 1971]

(حذيفة) (t) دهلی: پیغمبهری خوا (E) فهموویه تی: ((پیاویک دهمریت و دهچیت بههشت پی دهوتریت: تو کارت چی بوو له دنیا دا؟ دهلی: یابیری کهوته وه- یا بیری خرایه وه- وتی: من شتومه کم به خه لکی ده فروشت و مؤله تی نه دارم ده داو چاوپوشیم له کهم و کوری نرخ و مافی خوم ده کرد، بویه خوا لیی خوش بو)) (ابو مسعود) یش دهلی: ئەمەم له پیغمبهر (E) بیستوه.

923- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ: أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ (t) طَلَبَ غَرِيماً لَهُ فَتَوَارَى عَنْهُ ثُمَّ وَجَدَهُ، فَقَالَ: إِنِّي مُعْسِرٌ، فَقَالَ: أَللهُ؟ قَالَ: أَللهُ، قَالَ: فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ (E) يَقُولُ: ((مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْجِيَهُ اللهُ مِنْ كَرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلْيُنْفَسْ عَنْ مُعْسِرٍ، أَوْ يَضَعْ عَنْهُ)).

له (عبدالله) ی کوری (أبي قتادة) هوه ده گپرنه وه: که (أبو قتادة) به شوین قهرزاریکی خویدا ده گپرا نه ویش خو ی شارده وه پاشان دوزیه وه، قهرزاره که وتی: که مدهستم، نه ویش وتی: سویندت نه دم به خوا [راسته که ی]؟ نه ویش وتی: سویند به خوا وتی: من له پیغمبهری خوا (E) بیستوه که ده یفه رموو: ((هر کهس حه زده کات خوا له کوسپ و ته گهره کانی پوژی قیامت پزگاری بکات با په له له قهرزرداری نه دار نه کات، با یاله قهرزه که ی ببوریت یالیی داشکینیت)).

(51) که سیک مالیکی خو ی لای که سیک نه دار ببینیته وه

924- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): عَنِ النَّبِيِّ (E) قَالَ: ((إِذَا أَفْلَسَ الرَّجُلُ، فَوَجَدَ الرَّجُلَ مَتَاعَهُ بَعَيْنِهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ)). [بخاري/ الاتقراض/ 2272]

(أبو هريرة) (t) دهلی: پیغمبهری خوا (E) فهموویه تی: ((نه گهر پیاویکی نه دار قهرزار که وت و هیچی نه بوو خاوهن قهرزیش مال که ی خو ی له لای نه وه که خو ی بینیه وه نه وا نه و شایسته تره پی)).

(52) فروشتن و بارمته

925- عَنْ عَائِشَةَ (y): أَنَّ رَسُولَ (E) اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ، وَرَهْنَهُ دِرْعًا لَهُ مِنْ حَدِيدٍ. [بخاري/ البيوع/ 1962]

عائشة) (t) دهلی: پیغمبهری خوا (e) خواردنیك له جوله كه یهك به قهرز دهكریت بۆ ماوه یهك، زری كه یشی كه له ئاسن بوو ئەكات به بارمتهی.

(53) سه له م له به روبومدا

926- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (t) قَالَ: قَدِمَ النَّبِيُّ (e) الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسَلِّفُونَ فِي الثَّمَارِ السَّنَةَ وَالسَّنَتَيْنِ، فَقَالَ: ((مَنْ أَسْلَفَ فِي تَمْرٍ فَلْيُسَلِّفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ، وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ، إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ)). [بخاري/ السلم/ 2124]

(ابن عباس) (t) دهلی: پیغمبهر (e) كه هاته مه دینه خه لکی سه له میان ده کرد له به روبومدا بۆ سالیك و بۆ دووسال ئه ویش فه رموی: ((هه ركه س سه له می له خورمادا کرد با سه له م بکات له پیوانه یه کی دیاری و کی شیکی دیاری داو بۆ ماوه یه کی دیاری)).

(54) ده ربارهی هه لگرتنه وه (شوفعه)

927- عَنْ جَابِرٍ (t) قَالَ: قَضَى رَسُولُ (e) بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ شِرْكَةٍ لَمْ تُقْسَمَ، رُبْعَةً أَوْ حَائِطٍ، لَأَ يَحِلَّ لَهُ أَنْ يَبِيعَ حَتَّى يُؤْذِنَ شَرِيكَهُ، فَإِنْ شَاءَ أَخَذَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ، فَإِذَا بَاعَ وَلَمْ يُؤْذِنْهُ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ. [بخاري/ البيوع/ 2099]

(جابر) (t) دهلی: پیغمبهر (e) حوكمی به هه لگرتنه وه کردووه له هه ر مایکدا كه چه ند كه سیك به شداربن تیایدا و به شیش نه کریت، ئیتر ئه و ماله خانوو و زهوی بیئت یا باخ و باخات رهوا نیه بوی كه بیفروشیت هه تا شه ریکه کی مؤله تی نه دات، جا ئه گه ر ویستی با هه لیگریته وه ئه گه ر نه یشی ویست با وازی لیبینیت، ئه گه ر فروشتیشی و پرسى پئ نه کرد ئه و ئه و شایسته تره پیی. ﴿واته شه ریکه کی﴾

(55) دارخستنه سه ر دیواری دراوسی

928- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ رَسُولَ (e) قَالَ: ((لَا يَمْنَعُ أَحَدُكُمْ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ)). قَالَ: ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ: مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ؟ وَاللَّهِ لَأَرْمِينَّ بِهَا بَيْنَ أَكْتَا فِكُمْ. [بخاري/ المظالم/ 2331]

(ابو هریره) (t) دهلی: پیغمبهر (e) فه رموی ته تی: ((با هیچ كه س له ئیوه به ره له سستی دراوسی که نه کات له وهی كه نیرگه یه ک بخاته سه ر دیواره که ی)) پاشان (ابو هریره) وتی: چی یه ئه بینم پیتان ناخوشه؟ به خوا ئه گه ر چه زی پئ نه که ن له سه رشانیشتان بیئت هه ردایده نیم.

(56) هه‌رکه‌س بستیک زهوی داگیر بکات

929- عن عروّة بن الزبير (t): أَنَّ أَرْوَى بِنْتَ أُوَيْسٍ أَدَعَتْ عَلَى سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ (t): أَنَّهُ أَخَذَ شَيْئًا مِنْ أَرْضِهَا، فَخَاصَمْتُهُ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ، فَقَالَ سَعِيدٌ: أَنَا كُنْتُ أَخَذُ مِنْ أَرْضِهَا شَيْئًا بَعْدَ الَّذِي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ (e)؟ قَالَ: وَمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ (e)؟ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ (e) يَقُولُ: ((مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا طَوْقَهُ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ)). فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: لِمَا أَسْأَلُكَ بَيْنَةَ بَعْدَ هَذَا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ كَاذِبَةً فَعَمَّ بَصَرُهَا، وَأَقْتَلَهَا فِي أَرْضِهَا. قَالَ فَمَا مَاتَتْ حَتَّى ذَهَبَ بَصَرُهَا. ثُمَّ بَيْنَا هِيَ تَمْشِي فِي أَرْضِهَا إِذْ وَقَعَتْ فِي حُفْرَةٍ فَمَاتَتْ. [بخاري/المظالم / 2329]

له (عروّة)ی کوپری (الزبیر) ده‌گیڕنه‌وه که (اروی)ی کچی (اویس) لافی ئه‌وه لی‌ئه‌دات که (سعید)ی کوپری (زید) به‌شیکی زهویه‌که‌ی داگیرکردوه. هه‌ر بویه پاپیچی ده‌کات بۆلای (مروان)ی کوپری (الحکم) (سعید)یش ده‌لی: من چۆن زهوی ئه‌و داگیرده‌که‌م پاش ئه‌وه‌ی که له پیغه‌مبه‌ری خوام (e) بیستوه؟ ده‌لی: چیت له پیغه‌مبه‌ری خوا (e) بیستوه؟ ده‌لی: له پیغه‌مبه‌ری خوام (e) بیستوه که ده‌یفه‌رموو: ((هه‌رکه‌س بستیک زهوی داگیربکات تا حه‌وت ته‌به‌قه‌ی زهوی‌یه‌که‌ ده‌کریته‌ گه‌ردنی)) (مروان) وتی: له دوا‌ی ئه‌و فه‌رمووده‌یه داوا‌ی شایه‌تت لی‌ئناکه‌م، له دوا‌ییدا (سعید) وتی: خوا‌یه ئه‌گه‌ر درۆ ده‌کات چاوی کوپر که‌و هه‌ر له‌زهویه‌که‌ی خۆیدا بیکوژه، ئیتر ئه‌و ئا‌فره‌ته نه‌مرد تا کوپر بوو، پاشان له دوا‌ی ئه‌و روژێ به‌ ناو زهویه‌که‌یدا ده‌پو‌یشت که‌وته چالی‌که‌وه و مرد.

(57) کیشه‌ی ریگه‌ و بان

930- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (t): أَنَّ النَّبِيَّ (e) قَالَ: ((إِذَا اخْتَلَفْتُمْ فِي الطَّرِيقِ جُعِلَ عَرْضُهُ سَبْعَ أَدْرَعٍ)). [بخاري/المظالم / 2341]

(أبو هريرة) (t) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر (e) فه‌رموویه‌تی: ((ئه‌گه‌ر له‌سه‌ر ریگه‌ی شه‌قام نا‌کو‌کیتان تی‌که‌وت ئه‌وا پانی ریگه‌که به‌ حه‌وت بال مه‌زه‌نده ده‌کریت)).